

Praćenje suđenja za ratne zločine

Osijek, Zagreb, 20. listopada 2014.

Izvještaj o suđenjima za ratne zločine¹

Nepravomoćna osuđujuća presuda za zločine u Nos Kaliku

Dana 18. rujna 2014. Županijski sud u Splitu je proglasio krivima okrivljenike Antu Babca, u svojstvu zapovjednika desetine vojnih policajaca VP Šibenik i Mišu Jakovljevića, pripadnika te desetine, da su dana 23. lipnja 1992. u poslijepodnevnim satima u Nos Kaliku usmrtili jednog zarobljenog pripadnika srpskih postrojbi, na način da je prvo-okrivljeni ispalio više hitaca u zarobljenika te je ovaj od zadobivenih strijelnih rana pao na tlo i ostao ležati, da bi potom drugo okrivljeni iz automatske puške ispalio istom hitac u glavu. Prvo okrivljeni je osuđen na kaznu zatvora od 3 godine i 8 mjeseci, a drugo okrivljeni na kaznu zatvora od 3 godine te ime je ujedno i naloženo plaćanje troškova kaznenog postupka.

Nastavljena istraga protiv Milorada Momića zbog usmrćenja šestorice bošnjačkih mladića kod Trnova u BiH

ŽDO u Osijeku nastavilo je istragu protiv Milorada Momića, kojeg se sumnjiči da je tijekom srpnja 1995. godine u mjestu Godinske Bare, u blizini Trnova, u Bosni i Hercegovini, kao pripadnik paravojne postrojbe “Škorpion”, pridružene vojsci Republike Srpske, zajedno sa ostalim pripadnicima navedene postrojbe, hicima iz vatrenog oružja usmratio šest osoba bošnjačke nacionalnosti, zarobljenih prilikom okupacije UN Zaštićene zone-Srebrenica.²

O procesuiranju zločina u Godinskim Barama i “Škorpionima”

Zbog ubojstva šestorice muslimanskih mladića u mjestu Godinske Bare, u blizini Trnova, u istočnoj Bosni u srpnju 1995. godine na Okružnom sudu u Beogradu na 20 godina zatvora osuđen je Slobodan Medić, zapovjednik zloglasne srpske paravojne jedinice “Škorpion”, koji je naredio počinjenje zločina, te njegovi podređeni, izravni počinitelji zločina: Pero Petrašević na 13 i Branislav Medić na 15 godina zatvora, dok je za pomaganje u zločinu Aleksandar Medić osuđen je na 5 godina zatvora. U istom postupku Aleksandar Vukov oslobođen je optužbi.

Presudom Županijskog suda u Zagrebu iz 2005. godine, koju je VSRH potvrdio 2006. godine, zbog sudjelovanja u navedenom zločinu (ali i zlostavljanja zarobljenika u Boboti kod Vukovara) Slobodan Davidović osuđen je na 15 godina zatvora.

“Škorpione” je u ljeto 1993. godine formirala „Naftna industrija Republike Srpske Krajine“ radi čuvanja naftnih bušotina u Deletovcima i okolici, a djelovala je u sastavu Vojske tzv. RSK. Jedinica je bila pod komandom

¹ Ovaj izvještaj uključuje događaje od sredine srpnja do kraja rujna 2014. godine.

² Snimka likvidacije šestorice muslimanskih mladića-civila: Safeta Fejzića (r. 1978.), Azmira Alispahića (r. 1978.), Sadika Salkića (r. 1959.), Smaila Ibrahimovića (r. 1960.), Dine Salihovića (r. 1979.) i Juse Delića (r. 1970.) jedno je od najpotresnijih svjedočanstava zabilježenih tijekom ratova na prostoru bivše Jugoslavije. Snimku je objavio Fond za humanitarno pravo.

Slavonsko-baranjskog korpusa koji je imao sjedište u Vukovaru. U početku se sastojala od 200 do 300 pripadnika, da bi u svibnju 1996. porasla na 500. Komanda Slavonsko-baranjskog korpusa tretirala je ovu jedinicu kao specijalni bataljon.

Tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije dostavilo je predmet na postupanje ŽDO-u u Osijeku, budući da je Momić već ranije izručen Hrvatskoj, zbog optužbe za počinjenje ratnog zločina u Berku kod Vukovara.³

Nakon prekvalifikacije kaznenog djela na oružanu pobunu protiv okrivljenog iz Berka odbijena optužba

Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Osijeku 16. rujna 2014. godine primijenilo je *Zakon o općem oprost* i donijelo odbijajuću presudu u kaznenom postupku koji se vodio protiv Gojka Erora.

Protiv Gojka Erora 2006. godine podignuta je optužnica za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, počinjenog u Berku u okolici Vukovara 1991. godine.⁴ U travnju 2014. godine Eror je izručen Republici Hrvatskoj s Malte. Od izručenja se nalazio u istražnom zatvoru u Osijeku. Tijekom glavne rasprave ŽDO u Osijeku izmijenilo je činjenični i pravni opis djela, prekvalificiravši ga u kazneno djelo oružane pobune.

Nakon prekvalifikacije kaznenog djela na surovo postupanje za kazneni progon nastupila zastara

Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Osijeku 22. rujna 2014. u predmetu protiv okrivljenog Željka Čizmića (zločin u Dalju) je nakon izmjene optužnice ŽDO iz Osijeka, u kome je preinačilo kazneno djelo ratnog zločina iz čl. 120.st.1. OKZ RH u kazneno djelo surovog postupanja s ranjenima, bolesnima i ratnim zarobljenicima, čl. 128 OKZ RH⁵, pa je za progon nastupila zastara, te je postupak obustavljen.

Optuženiku se stavljalo na teret da je, u razdoblju od 1. kolovoza do 1. prosinca 1991. godine, u Dalju i Erdutu, tijekom oružane pobune dijela lokalnog srpskog stanovništva protiv ustavnopravnog poretka Republike Hrvatske, sudjelovao u osnivanju pararendarstvenih vlasti na tom području, postao zapovjednik tzv. Stanice milicije u Dalju, radio na ustrojavanju zatvora u podrumskim prostorijama Stanice milicije, s ciljem stvaranja uvjeta za uhićenje i zatvaranje civila nesrpske nacionalnosti; da je organizirao, naređivao i vodio nezakonita uhićenja i dovođenja velikog broja civila u zatvor, a kao zapovjednik dopuštao da se uhićenici drže u zatvoru u krajnje nehumanim uvjetima, da njegovi podređeni i osobe izvan Stanice milicije u Dalju, ako su to htjele, ulaze u zatvor i fizički i psihički muče zatvorenike; da je dana 3. kolovoza 1991. godine bio nazočan ispitivanju pri čemu je dopustio fizičko maltretiranje zarobljenika; da je u studenome 1991. godine, u Stanici milicije u Erdutu, ispitivao uhićenog civila Imru Mogera i tukao ga te da je polovinom kolovoza 1991. godine iz zatvora u Dalju odveo Ištvana Bačka i oduzeo mu novac i alat. Prvo ročište glavne rasprave održano je 12. rujna 2006. godine, te je nakon osam godina došlo do prekvalifikacije optužnice u kazneno djelo surovog postupanja koje iako je sastavni dio kaznenih djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava, sukladno čl. 95. ne spada u kategoriju kaznenih djela za koja prema međunarodnim ugovorima krivično gonjenje i izvršenje kazne ne zastarijeva.

³ Momić je uhićen u siječnju 2011. godine u Francuskoj. U rujnu iste godine izručen je Hrvatskoj. U prosincu 2013. godine Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Vukovaru proglasilo ga je krivim i osudilo na tri godine zatvora, no Žalbeno vijeće VSRH u ožujku 2014. godine ukinulo je tu presudu i naložilo provođenje ponovljenog prvostupanjskog postupka.

⁴ Istraga zločina počinjenih u Berku vođena je 90-ih godina, protiv čak 53 okrivljenika. ŽDO u Vukovaru 2006. godine podiglo je optužnicu protiv 35 osoba (opt. Mihajlo Eror i dr.), kojima je stavljeno na teret da su nakon okupacije Berka, sela sa većinskim hrvatskim stanovništvom, osnovali tzv. Štab teritorijalne obrane te u cilju da područje Berka učine srpskim etničkim područjem, preostali dio nesrpskog stanovništva ubijali, protupravno odvodili u logor, mučili i nečovječno postupali, ..., zbog čega su gotovo sve hrvatske obitelji morale napustiti svoje kuće i prijeći na slobodni dio RH. Više o procesuiranju zločina počinjenih u Berku možete pročitati u *Dvotjednom izvještaju o praćenju suđenja za ratne zločine*, od 16. srpnja 2014. godine <http://www.documenta.hr/assets/files/Izvjestaji%20sudjenja/dvotjedni-izvjestaj-16072014.pdf>

⁵ Tko kršeći pravila međunarodnoga prava surovo po stupa s ranjenicima, bolesnicima ili ratnim zarobljenicima ili onemogućuje ili sprečava da se koriste pravila koja im prema tim pravilima pripadaju, kaznit će se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

Započela rasprava u postupku protiv okrivljenog za usmrćenje civila u selu Borovac

Na Županijskom sudu u Zagrebu 8. rujna 2014. godine započela je glavna rasprava u kaznenom postupku protiv opt. Mitra Vujaklije, kojeg se tereti da je u listopadu 1991. godine, u Borovcu, ubio civila Jovana Ljiljaka, starog 84 godine, te tako počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Okrivljeni Vujaklija nalazi se u istražnom zatvoru. Republika Srbija, gdje se nalazio u bjekstvu, izručila ga je Hrvatskoj u svibnju 2009. godine.

Na spomenutom ročištu glavne rasprave, održanoj 8. rujna, saslušana je oštećenica. Za 2. listopada 2014. godine zakazana je rekonstrukcija na mjestu počinjenja zločina, a novo ročište glavne rasprave zakazano je za 13. listopada 2014. godine.

Potvrđena optužnica i produljen istražni zatvor okrivljenima za zločin u Trpinji

Nakon što je sredinom srpnja 2014. godine Optužno vijeće Županijskog suda u Osijeku potvrdilo optužnicu ŽDO-a u Osijeku protiv optuženih Steve Pantića, Milisava Atanackovića, Milenka Pantića, Zorana Gajanina, Sime Stevića, Jerka Mičića, Đoke Stajića, Zorana Rankovića, Željka Vukovića i Miroslava Kovačevića, koje se tereti za za ratni zločin protiv civilnog stanovništva i ratnih zarobljenika počinjenog u Trpinji kod Vukovara 1991. godine, dana 22. kolovoza optuženicima je produljen istražni zatvor.

Optužnicom ih se tereti da su, kao pripadnici paravojsnih i pararendarstvenih snaga pobunjenika, zapovijedali, sudjelovali u protuzakonitom lišavanju slobode civila hrvatske narodnosti, njihovom zlostavljanju, mučenju i usmrćivanju te zlostavljanju, mučenju i usmrćivanju hrvatskih branitelja u periodu od 14. rujna pa do kraja studenoga 1991. godine u Trpinji. Optužnicom je obuhvaćeno protuzakonito uhićenje najmanje 31 civila od kojih je 17 civila odveo do Bobotskog kanala gdje su usmrćeni i zakopani, kao i uhićenje i zlostavljanje najmanje 33 hrvatska branitelja, od kojih je sedam odvedeno do Bobotskog kanala i usmrćeno. Optužnica sadržava različite opise zlostavljanja civila i branitelja, a dvije žene su silovane.

Svi navedeni optuženici, osim opt. Jerka Mičića, uhićeni su 11. srpnja 2013. godine, dok je navedeni uhićen 19. veljače 2014. godine.

U Srbiji prva optužba protiv visokog oficira zbog nesprječavanja zločina nad albanskim civilima na Kosovu

Prema priopćenju Tužilaštva za ratne zločine Republike Srbije, Tužilac za ratne zločine donio je naredbu za provođenje istrage protiv bivšeg komandanta 125. motorizovane brigade generala Dragana Živanovića zbog sumnje da je od 1. travnja do 15. svibnja 1999. godine u kosovskim selima Čuška, Pavljan, Ljubenić i Zahač počinio ratni zločin protiv civilnog stanovništva, tako što nije preduzeo nikakve mjere i propustio spriječiti ubojstva najmanje 118 albanskih civila, teško tjelesno povređivanje 13 civila, uništavanje 40 kuća, pljačku imovine i protjerivanja, oduzimanje i uništavanje njihovih osobnih isprava.

U naredbi tužitelja je navedeno da je general Živanović znao da će pripadnici 177. Vojno-teritorijalnog odreda Peć, izvršavajući naredbu i borbene zadatke njegove komande za pretres i čišćenje navedenih sela, napasti albanske civile, počiniti ubojstva civila, teška telesna povređivanja, raseljavanje i uništavanje imovine u velikim razmjerima.

General Živanović je bio nadređen osobama koje su osuđene prvostupanjskom presudom Višeg suda u Beogradu.⁶

Tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije ne primjenjuje institut zapovjedne odgovornosti, kako je regulirano na Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ), jer to djelo nije propisano kaznenim zakonom koji se primjenjuje u postupcima za ratne zločine, ali do sada, prema našim saznanjima, nije procesuiralo zapovjedno odgovorne osobe niti zbog nesprječavanja zločina (počinjenje kaznenog djela nečinjenjem), a što je postala pravna

---

⁶ U predmetu „Čuška“ na maksimalne zatvorske kazne od 20 godina za ratne zločine počinjene u pečkoj općini osuđeni su Toplica Miladinović, Milojko Nikolić i Dejan Bulatović, a devetorica pripadnika 177. Vojno-teritorijalnog odreda Peć osuđeni su na ukupno 106 godina zatvora.

praksa pred hrvatskim sudovima nakon ustupanja predmeta protiv optuženih Ademija i Norca pravilom 11 bis Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ.

Nadamo se da je ovo nagovještaj zaokreta u praksi srbijanskog tužiteljstva koji će omogućiti procesuiranje brojnih zapovjedno odgovornih osoba, pogotovo oficira JNA i JA, za zločine koje su počinile (razne) srpske postrojbe u zoni njihove odgovornosti.

Očekuje se početak glavne rasprave u predmetu optuženih za zločin u Sotinu

Na Višem sudu u Beogradu dana 3. rujna 2014. godine održano je pripremno ročište u predmetu koji se vodi protiv Žarka Miloševića i drugih (ukupno petorice), optuženih za zločin počinjen u Sotinu kod Vukovara 1991. godine.

Prvo ročište za glavnu raspravu bilo je zakazano za dan 29. rujna 2014. godine, no odgođeno je zbog štrajka odvjetnika u Republici Srbiji.

Tužitelj Međunarodnog mehanizma za kaznene sudove potpisao Memorandume o razumijevanju sa čelnicima tužiteljstva država u regiji

U prvoj polovini rujna 2014. godine tužitelj Međunarodnog mehanizma za kaznene sudove Hassan Bubacar Jallow potpisao je Memorandume o razumijevanju sa čelnicima tužiteljstva država u regiji: Vladimirom Vukčevićem, Tužiteljem za ratne zločine Republike Srbije, Goranom Salihovićem, Glavni tužiteljem BiH, te Dinkom Cvitanom, Glavnim državnim odvjetnikom Republike Hrvatske. Memorandumima se uređuje suradnja između ovih pravosudnih institucija.

Uskoro novi zakon o civilnim žrtvama rata?

U Vukovaru je 26. rujna 2014.⁷ predstavljeno istraživanje potreba civilnih žrtava rata za 2013. godinu kao dio dugogodišnjih zagovaračkih nastojanja *Documente* za donošenje nacionalnog programa i posebnog zakona kojim bi se uredile reparacije za sve civilne žrtve ratnih zločina i teških povreda ljudskih prava. U dvije tematske sesije "Političko-pravosudni pomaci u ostvarivanju reparacija žrtava seksualnog nasilja" i "Pogled žrtve – prepreke u ostvarivanju reparacija" upozorilo se na važnost procesuiranja ratnih zločina, kao i nužnost priznavanja prava civilnih žrtava rata u RH. Iako je 2013. godinu obilježilo nekoliko ključnih rasprava o rješenjima vezanima za obeštećenje i druge oblike reparacija civilnih žrtava rata, ipak na ovom području nema značajnijih političkih i pravosudnih pomaka: položaj većine civilnih žrtava rata je i dalje neriješen te njihove obitelji više od 20 godina čekaju da se regulira njihov status. Nedopustivo je da danas, na izmaku 2014 godine, još uvijek ima neistraženih ratnih zločina, a da u nekim slučajevima nisu obavljene čak niti predistražne radnje.

Na okruglom stolu su sudjelovali predstavnici Pučke pravobraniteljice, koji su istaknuli nužnost adekvatnog prepoznavanja njihova statusa u skladu s preuzetim međunarodnim obvezama, upozorivši na potrebu rješavanja problema parničnih troškova u postupcima za naknadu štete, te postupcima ovrha koji ih dodatno viktimiziraju. Bojan Glavašević, pomoćnik ministra branitelja, najavio je kako će se do kraja 2014. godine oformiti radna skupina za izradu prijedloga novog zakona o civilnim žrtvama rata. O načinima obeštećenja žrtava seksualnog nasilja te podršci žrtvama svjedocima, govorile su Teufika Ibrahimfendić iz udruge „Vive žene – Centar za rehabilitaciju i terapiju“ u Tuzli te Barbara Veličković u ime „Udruge za zaštitu žrtava i svjedoka“.

Različiti su načini stradavanja u ratu, čulo se tokom skupa: žrtve usmrćenja, ranjavanja, terorističkih i diverzantskih djela, seksualnog zločina, osobe stradale od mina i dr., a o čemu su kroz vlastita iskustva i iskustva skupina stradalnika koje predstavljaju govorili: Iva Radić iz Vukovara, Slobodan Jakovljević, u ime udruge „Protiv zaborava“, Nurija Sefić, u ime „Hrvatske udruge stradalih zaposlenika Domovinskog rata“ te Jovica Brkić u ime „Pravde“ iz Bjelovara.

Na početku skupa komunikaciju su otežali neprimjereni napadi na pomoćnika ministra i organizatore od strane pripadnika Stožera za obranu hrvatskog Vukovara.

Slijedeći okrugli stolovi o pravima civilnih žrtava rata održat će se u Zagrebu (25. listopada) i u Zadru (u studenom).

---

⁷ Na okruglom stolu o reparacijama u organizaciji *Documente* i Europskog doma Vukovar